

IAEVG

Етичні настанови

INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR
EDUCATIONAL AND VOCATIONAL GUIDANCE

International Association for
Educational and Vocational
Guidance

Міжнародна асоціація освітньої та професійної орієнтації (IAEVG) забезпечує глобальне лідерство у сфері орієнтації та виступає за її розвиток, просуваючи етичні, соціально справедливі та найкращі практики в усьому світі, щоб послуги з освітньої, професійної та кар'єрної орієнтації і консультування були доступні всім громадянам та надавалися компетентними й кваліфікованими фахівцями.

Затверджено Радою директорів IAEVG 14 жовтня 2025 року

Опубліковано: листопад 2025 року

Українська версія, опублікована у серпні 2026 року.

Переклад: Українська асоціація гайденс систем для навчання та кар'єри (УАГСНК) www.potok.org.ua

© 2025 Міжнародна асоціація освітньої та професійної орієнтації (IAEVG)
iaevg.com

Всі права захищені. International Association for Educational and Vocational Guidance. (2025). IAEVG Ethical Guidelines. <https://iaevg.com/ethical-guidelines>

Зміст

ПРЕАМБУЛА	4
Рамки етичної практики	5
ЕТИЧНІ НАСТАНОВИ	7
1. Етична відповідальність перед клієнтами.....	7
2. Етична відповідальність перед колегами та професійними партнерами...	8
3. Етична відповідальність перед урядом, роботодавцями, організаціями в громадах та членами громад	9
4. Етична відповідальність щодо теорії та досліджень.....	10
5. Етична відповідальність щодо використання цифрових технологій (включно з ШІ)	10
6. Етична відповідальність за професійне навчання та розвиток.....	13

ПРЕАМБУЛА

Міжнародна асоціація освітньої та професійної орієнтації (IAEVG) прагне забезпечити в усьому світі надання послуг з освітньої, професійної та кар'єрної орієнтації компетентними та визнаними фахівцями. Члени IAEVG цінують гідність, свободу та цілісність людини під час прийняття рішень щодо навчання впродовж життя, роботи та кар'єри. У будь-якому віці люди передбачають зміни, готуються до них, входять у нові ситуації, стикаються з ними та адаптуються до мінливої динаміки суспільства, ринку праці й робочих місць. Соціальна справедливість є основою підтримки клієнтів і громадськості, а також формування організаційних структур, у межах яких члени надають освітні та профорієнтаційні послуги.

Члени IAEVG усвідомлюють, що рішення у сфері освіти та професійної діяльності, а також кар'єрний розвиток впливають не лише на окрему людину, а й на сім'ю, громади, ширше суспільство та довкілля. Національні й глобальні економіки, культурні традиції та контексти, а також структура ринку праці впливають на можливості й обмеження, пов'язані з напрямками кар'єри, рішеннями, засобами до існування та сталими кар'єрами. Тому члени IAEVG відіграють ключову роль у формуванні суспільних дискурсів у своїх робочих середовищах і мережах, які визначають характер політик, послуг, теорій, інструментів і методів орієнтації, а також ресурсів, доступних клієнтам і громадськості. Зі стрімким розвитком технологій і дедалі ширшою інтеграцією штучного інтелекту (ШІ) в освітню, професійну та кар'єрну орієнтацію члени також мають враховувати його етичні наслідки, зокрема справедливість, прозорість, рівність можливостей, а також захист автономії та приватності клієнтів.

Члени IAEVG постійно беруть участь у визначенні та переосмисленні послуг, цілей і завдань організацій, що працюють у сфері освітньої, професійної та кар'єрної орієнтації. Етичні настанови IAEVG підтримують професійну практику членів і право клієнтів на якісні послуги.

Рамки етичної практики

Етика охоплює моральні норми та принципи, якими фахівці керуються під час ухвалення рішень, у своїх діях і професійній практиці. Члени IAEVG несуть відповідальність за захист своїх клієнтів, професії та інших фахівців, а Етичні настанови IAEVG є орієнтиром і ресурсом для забезпечення належної професійної поведінки на практиці.

Етичні настанови IAEVG підтримують членів у професійній практиці з людьми, яким вони надають послуги і з якими працюють. Члени IAEVG зобов'язуються свідомо й цілеспрямовано застосовувати етичні стандарти професійної поведінки у своїй практиці.

Настанови слугують орієнтиром для:

- (a) ухвалення етичних рішень і здійснення етичних дій окремими фахівцями;
- (b) планування організаційної політики та послуг;
- (c) інформування громадськості про очікувані стандарти професійної практики та поведінки;
- (d) визначення критеріїв оцінювання для самооцінювання, колегіального оцінювання та супервізії з метою забезпечення стандартів якості надання послуг; та
- (e) звернення по організаційну підтримку для професійного розвитку.

Етичні настанови визначають мінімальні орієнтири етичної поведінки та можуть сприяти професійному розвитку членів IAEVG. Оскільки IAEVG є міжнародною асоціацією, ці настанови не можуть охопити всі можливі етичні дилеми, з якими члени IAEVG стикаються у своїх національних чи культурних контекстах. Тому членам рекомендується використовувати ці настанови як основу для розроблення етичних настанов у своїх професійних асоціаціях, а також у місцевому й національному контекстах.

Етичні настанови структуровано у шість основних розділів:

- 1) Етична відповідальність перед клієнтами
- 2) Етична відповідальність перед колегами та професійними партнерами
- 3) Етична відповідальність перед урядом, роботодавцями, громадськими організаціями та членами громади
- 4) Етична відповідальність щодо теорії та досліджень

- 5) Етична відповідальність щодо використання цифрових технологій (включно з ШІ)
- 6) Етична відповідальність за професійне навчання та розвиток

Рисунок 1. Структура Етичних настанов IAEVG

Примітка: У цьому документі «цифрові технології» означають усі технологічно опосередковані інструменти, платформи та системи, що використовуються у практиці орієнтації, зокрема, але не виключно, онлайн-платформи, соціальні мережі, мобільні застосунки, веб-інструменти, ІКТ-системи, телефонні послуги, радіопрограми та штучний інтелект.

ЕТИЧНІ НАСТАНОВИ

1. Етична відповідальність перед клієнтами

- a) **Прозорість і поінформована згода:** Чітко пояснюйте цілі послуги, методи та межі конфіденційності. Інформуйте клієнтів про практики безпеки даних у всіх способах надання послуг, зокрема під час використання цифрових технологій.
- b) **Уникнення конфліктів інтересів:** Повідомляйте про будь-які подвійні ролі або стосунки, які можуть поставити під загрозу інтереси клієнта чи професійну об'єктивність.
- c) **Повага до гідності та автономії:** Підтримуйте гідність, самовизначення та конфіденційність клієнта.
- d) **Цілісний підхід:** Враховуйте взаємопов'язані освітні, професійні, особисті та соціальні обставини клієнтів комплексно й збалансовано.
- e) **Культурна чутливість та інклюзія:** Не нав'язуйте особисті цінності, поважайте різноманіття та протидійте дискримінації.
- f) **Відданість соціальній справедливості:** Відстоюйте справедливий доступ до послуг і можливостей у сфері освітньої, професійної та кар'єрної орієнтації.
- g) **Протидія пригніченню:** Активно протидійте дискримінації та структурній нерівності в межах професійної практики. Відстежуйте й усувайте алгоритмічні упередження в застосуваннях ШІ.
- h) **Професійний нагляд під час використання цифрових технологій:** Зберігайте професійний нагляд і професійне судження в усіх послугах, що надаються за підтримки цифрових технологій, забезпечуючи, щоб вони ґрунтувалися на теорії та дослідженнях. Відкрито повідомляйте про роль цифрових технологій і переконуйтеся, що клієнти розуміють їх використання та обмеження.
- i) **Етичне використання цифрових технологій і ШІ:** Забезпечуйте відповідальне та справедливе використання, щоб не посилювати нерівність чи упередження. Враховуйте етичні питання, зокрема валідність даних, безпеку, згоду та алгоритмічну справедливість.
- j) **Відповідальне використання цифрових технологій і ШІ:** Використовуйте валідовані інструменти й методики, що відповідають контексту та потребам клієнтів; надавайте зрозумілі пояснення процесів і забезпечуйте доступну подальшу підтримку.

- k) **Етичне використання оцінювання:** Використовуйте культурно релевантні та валідовані методики оцінювання і чітко пояснюйте результати. Забезпечуйте прозорість і точність у всіх практиках оцінювання.
- l) **Представлення компетентності:** Точно зазначайте свою кваліфікацію та досвід і уникайте оманливих тверджень.
- m) **Межі професійної практики та направлення:** Працюйте в межах своєї професійної компетентності та направляйте клієнтів до інших фахівців, коли необхідні послуги виходять за межі вашої компетентності або коли клієнт становить небезпеку для себе чи інших. Якщо виникають сумніви щодо необхідної компетентності, звертайтеся по супервізію до кваліфікованого супервізора.
- n) **Прозорість у незалежній практиці:** Чітко повідомляйте про оплату послуг і витрати та поважайте права інтелектуальної власності. Забезпечуйте пріоритет етичної практики над фінансовими інтересами.

2. Етична відповідальність перед колегами та професійними партнерами

- a) **Співпраця та взаємодія:** Будуйте міцні професійні взаємини, щоб удосконалювати та забезпечувати оптимальні послуги з освітньої, професійної та кар'єрної орієнтації.
- b) **Прозоре надання послуг:** Інформуйте колег про вимоги щодо конфіденційності, приватності та захисту даних, особливо під час використання цифрових технологій (включно з ШІ).
- c) **Відповідальний обмін інформацією:** Обмінюйтеся точною та релевантною контексту інформацією з дотриманням конфіденційності. Забезпечуйте етичне й прозоре застосування висновків, згенерованих ШІ.
- d) **Етична підзвітність:** Підтримуйте впровадження етичних настанов і демонструйте етичну поведінку у практиці.
- e) **Реагування на застереження щодо поведінки колег:** Розглядайте етичні питання шляхом прямого діалогу або через відповідні інституційні канали.
- f) **Етичне консультування:** Звертайтеся по конфіденційну підтримку, стикаючись з етичною невизначеністю, наприклад до супервізорів, колег або професійних асоціацій.

- g) **Консультації зі спеціалістами:** Звертайтеся по консультацію до фахівців, коли дилеми стосуються специфічних груп клієнтів або цифрових технологій (включно з ШІ).

3. Етична відповідальність перед урядом, роботодавцями, організаціями в громадах та членами громад

- a) **Обізнаність щодо політики:** Стежте за актуальними національними, регіональними, місцевими та організаційними політиками у сферах освіти, молодіжних послуг, зайнятості та інклюзії, які впливають на практику орієнтації.
- b) **Залучення громади:** Співпрацюйте з батьками, піклувальниками, старшими членами громади, лідерами громад, фахівцями та парапрофесіоналами як у сфері кар'єрного розвитку, так і поза нею, які впливають на рішення щодо кар'єри та доступ до послуг.
- c) **Адвокація справедливого доступу:** Виявляйте бар'єри та відстоюйте інклюзивні політики й практики, що забезпечують належний доступ до освітньої, професійної та кар'єрної орієнтації.
- d) **Подолання цифрового розриву:** Сприяйте справедливому доступу до цифрових технологій і протидійте алгоритмічним упередженням у цифрових платформах та системах на основі ШІ.
- e) **Участь у формуванні державної політики:** Просувайте освітню, професійну та кар'єрну орієнтацію як комплексну підтримку кар'єрного розвитку, що виходить за межі працевлаштування. Протидійте політикам, які обмежують якість послуг або можливості клієнтів.
- f) **Сприяння професіоналізму:** Підвищуйте обізнаність громадськості про кваліфікації, етичні стандарти, навички та компетентності, необхідні для високоякісних послуг з орієнтації.
- g) **Співпраця на робочому місці:** Співпрацюйте з роботодавцями для розвитку можливостей, зокрема створення безпечних робочих середовищ, заснованих на повазі, які інвестують у навчання задля кар'єрного розвитку та професійних навичок працівників.
- h) **Створення знань і внесок у формування політики:** Беріть участь у дослідженнях, оцінюванні та ініціативах з розроблення політики, що сприяють розвитку сфери освітньої, професійної та кар'єрної орієнтації.

4. Етична відповідальність щодо теорії та досліджень

- a) **Етичні дослідницькі практики:** Проводьте дослідження відповідно до визнаних етичних та організаційних стандартів. Забезпечуйте конфіденційність і отримуйте поінформовану згоду.
- b) **Практика, що ґрунтується на теорії та дослідженнях:** Застосовуйте теоретичні та дослідницькі знання для вдосконалення послуг і втручань у сфері орієнтації. Використовуйте висновки з практики для інформування досліджень, внеску в них і розвитку теорії.
- c) **Комунікація та поширення результатів досліджень:** Поширюйте результати чітко й доступно серед учасників, зацікавлених сторін, колег, асоціацій, розробників політики та громадськості, щоб вони могли зрозуміти й застосувати результати. Сприяйте розвитку професії через ефективну комунікацію та поширення результатів досліджень.
- d) **Цифрові технології в дослідженнях:** Дотримуйтеся визнаних етичних стандартів використання цифрових технологій (включно з ШІ) у дослідженнях.
- e) **Активна участь у дослідженнях:** Беріть участь у дослідницькій діяльності як учасники, співпрацівники або співвиконавці, коли це доречно, та сприяйте постійній співпраці між практиками й дослідниками.

5. Етична відповідальність щодо використання цифрових технологій (включно з ШІ)

- a) **Технологічні інструменти: оцінювання та вибір:** Перед упровадженням у практику орієнтації оцінюйте цифрові технології (включно з ШІ) щодо відповідності етичним вимогам, ефективності та придатності.
- b) **Поінформована згода та прозорість:** Чітко пояснюйте, як використовуватимуться цифрові технології (включно з ШІ), отримуйте явну згоду та надавайте клієнтам можливість відмовитися. Повідомляйте про використання ШІ, чітко пояснюйте результати та роз'яснюйте обмеження системи, зокрема потенційні упередження та галюцинації.
- c) **Захист даних і приватність:** Запроваджуйте надійні заходи захисту даних і забезпечуйте збереження приватності клієнтів.

- d) **Професійна компетентність:** Підтримуйте й розвивайте компетентності, необхідні для відповідального використання цифрових технологій (включно з ШІ) та дотримання політик приватності, розуміючи їхні можливості, обмеження й етичні наслідки.
- e) **Професійне судження:** Зберігайте професійну відповідальність у всіх послугах з освітньої, професійної та кар'єрної орієнтації й уникайте надмірної залежності від автоматизованого прийняття рішень.
- f) **Цифрова рівність та інклюзивний доступ:** Відстоюйте справедливий доступ до цифрових технологій і ресурсів. Працуйте над скороченням цифрового розриву та запобіганням виключенню вразливих і маргіналізованих груп.
- g) **Запобігання упередженням і справедливість:** Відстежуйте несправедливі упередження в цифрових платформах і системах ШІ та активно вживайте заходів для протидії їм.
- h) **Цифрові технології в дослідженнях:** Забезпечуйте етичне використання цифрових технологій (включно з ШІ) у дослідженнях, дотримуючись визнаних стандартів щодо згоди, справедливості та точності.
- i) **Підтримка цифрової грамотності:** Допмагайте клієнтам розвивати цифрову грамотність, навички критичного мислення та здатність оцінювати цифрову інформацію й інформацію, згенеровану ШІ.
- j) **Професійна співпраця:** Забезпечуйте етичний обмін інформацією та прозорість під час використання цифрових платформ (включно з ШІ) для професійної співпраці.
- k) **Дотримання нормативних вимог:** Узгоджуйте практики та організаційні політики з чинними стандартами, нормативними вимогами та рамками управління.

6. Етична відповідальність за професійне навчання та розвиток

- a) **Безперервний професійний розвиток:** Зобов'язуйтеся навчатися впродовж життя та підтримуйте професійну кваліфікацію шляхом постійного навчання й професійного розвитку.
- b) **Участь у професійних мережах:** Долучайтеся до професійних мереж, які формують можливості для розвитку та впливають на ресурси, доступні професійній спільноті.
- c) **Етична рефлексія:** Осмислюйте власні цінності та мінливі соціальні, культурні й політичні контексти, що впливають на професійну практику.
- d) **Інтеграція технологій і сталого розвитку:** Розглядайте, як цифрові технології можуть підтримувати або підривати принципи рівності, справедливості та сталого розвитку.
- e) **Підтримання компетентності:** Підтримуйте актуальні знання про методи оцінювання, інформаційні ресурси, теорії, практики (включно з технологіями), а також місцеві, регіональні, національні та глобальні політики.
- f) **Цифрова компетентність:** Підтримуйте цифрову компетентність і грамотність, розумійте можливості та обмеження наявних і новітніх технологій, стежте за актуальними нормативними вимогами та забезпечуйте орієнтованість практики на клієнта.
- g) **Супервізія та підтримка колег:** Беріть участь у регулярній супервізії, коли вона доступна, а коли формальна супервізія недоступна — пропонуйте й отримуйте підтримку та консультації колег.

**INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR
EDUCATIONAL AND VOCATIONAL GUIDANCE**